

עת"א 9291/06/16 - מדינת ישראל נגד ברנרדו-בנימין שפיצר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
17 יולי 2016

עת"א 9291-06-16

לפני: כב' השופט יעקב שפסר, אב"ד

כב' השופטת זהבה בוסתן

כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין

מדינת ישראל

העותרת:

ע"י ב"כ עו"ד רעות אביגל - פמת"א

נגד

המשיב:

ברנרדו-בנימין שפיצר

ע"י ב"כ עו"ד אהד חן

פסק דין

1. עתירה נגד החלטת ועדת השחרורים (להלן "הועדה") מיום 30.5.2016 בוש"ר 51379-01-16, אשר הורתה על שחרורו על תנאי של המשיב.

2. המשיב מרצה מאסר ראשון בן 25 שנים, בגין עבירות הריגה, נשיאת נשק שלא כדין, שוד בנסיבות מחמירות, קשירת קשר לביצוע פשע, שימוש ברכוש צבאי שלא למטרות צבא, הוצאת נשק ורכוש מרשות הצבא החזקת נשק וסחר בנשק.

3. כמפורט בכתב האישום המתוקן, קשר המשיב במהלך חודש פברואר 1998 קשר עם אביו לשדוד תחנת דלק. לשם כך, גנב נשק ותחמושת מבסיס צבאי בו שירת. ביום השוד המתוכנן, יצאו המשיב ואביו לשדוד תחנת דלק, תוך שהחליטו כי "לא משאירים עדים". הם עשו שימוש בצידוד הצבאי הגנוב, ותוך הסתרת הפנים ביצעו שוד באיומי נשק. לאחר שנטלו את הכסף מקופת התחנה, הורו השניים לעובד התחנה לשכב על בטנו ואז ירה כל אחד מהם בראשו. המשיב ואביו נתפסו כעבור שנה מיום ביצוע העבירות. האב הורשע ברצח, המשיב הורשע בהריגה.

תחילת ריצוי מאסרו של המשיב היתה ביום 2.2.1999. מועד תום ריצוי 2/3 ממאסרו (בניכוי מנהלי) חלף ביום 16.4.2015. מועד תום ריצוי מאסר צפוי לחול ביום 1.2.2024.

4. ביום 13.4.2015 התקיים דיון ראשון בבקשת המשיב לשחרור על תנאי ממאסר. נתבקש אבחון פסיכודיאגנוסטי. ביום 30.7.2015 הורתה הועדה על הגשת דו"ח רש"א מעודכן שיתייחס לנושא השיקום הפרטני וכן לדו"חות מעודכנים. ב-18.1.2016 נערך דיון לגופו של עניין בסיומו הורתה הועדה על קבלת חו"ד רש"א מפורטת יותר באשר לדרכי הטיפול, עמדת הקורבן וחוו"ד עו"ס עדכנית.

במהלך הדיון הוגשו לועדה ידיעות מודיעיניות שליליות בעניינו של המשיב, המלמדות על התנהגותו השלילית בזמן מאסרו. מדיווח מנהל הכלא עולה כי ב- 4.1.16, נרשמו לחובת המשיב עבירות משמעת, בין היתר בשל התנהגות כוחנית.

כמו כן הונחו חוות דעת בפני הועדה כדלקמן:

מדיווח מפקד בית הסוהר עולה כי המשיב משולב בסבב חופשות, ללא עבירות משמעת. קיים בעניינו חמ"ן התנהגות שלילית.

עפ"י חו"ד גורמי הטיפול מיום 23.3.2016 - החל המשיב בשיקום פרטני. בתחילה שימש דוגמא לקבוצה כשהיה בין הראשונים להיחשף. עם הזמן פחת האמון שלו בקבוצה ככתובת טיפולית, והוא הביע אכזבה מהרמה הטיפולית של הקבוצה. הוכיח יכולות תעסוקתיות גבוהות לאורך זמן באגף השיקום. גורמי הטיפול התרשמו כי המשיב עבר תהליך משמעותי של הרחבת היכולת לתת אמון ולהסתכלות מורכבת על החיים, לקיחת אחריות מלאה על מעשיו והבעת חרטה ואמפטיה כלפי הקורבן.

מאבחון פסיכולוגי עולה כי בולטת הדחקת קשיים רגשיים תוך הצגת תמונה אמוציונאלית נורמטיבית וחיונית באופן לא מציאותי. למרות הטיפול לא ניתן לשלול עמדות חברתיות שליליות או קשיים נפשיים. ההתרשמות היא ממשיב אימפולסיבי כשמסוכנותו נקבעה בחלק התחתון של הטווח הבינוני.

רש"א הגישה תוכנית שיקום למשך שנתיים. בשנה הראשונה התכנית אינטנסיבית יותר ואילו בשנה השנייה, וככל שיעמוד בתנאים, תישקל הקלה בהם.

5. הועדה החליטה להיעתר לבקשה לשחרור מוקדם. בהחלטת הועדה צוין כי עיינה בכל החומר שהוגש ומצאה כי המדובר באסיר ש"נאה דורש ונאה מקיים" לאורך ימים ושנים, ושלא מדובר בעשיית "קולות של שיקום". הועדה מצאה את תוכנית רש"א כמאיינת מסוכנות. לדעת הועדה מסוכנותו של המשיב נמוכה, אם בכלל קיימת, עד כדי שמדובר במסוכנות זניחה. הועדה מתייחסת לעמדתה המובנת של משפחת הקורבן, אך מאידך סבורה כי את הנעשה אין להשיב, ולא נראה לועדה כי טובת החברה תינזק משחרורו של המשיב ומקווה שהאמון שניתן במשיב ישמש לו תמריץ חיובי.

6. תמצית טיעוני העותרת היא, כי שגתה הועדה משהורתה על שחרור המשיב ממאסר, על אף שגם בעת הזו, לאחר שעבר הליכי שיקום, התרשמות גורמי הטיפול היא ממסוכנות בטווח הבינוני, וכי לאור חומרת העבירות אותן ביצע, לא עבר המשיב טיפול מיטבי נדרש. כן טוענת העותרת שלא ניתן די משקל לעמדת משפחת קורבן העבירה, אשר בעניינה קבעה הועדה שאת הנעשה אין להשיב, אמירה שיש בה משום הפחתה בעמדת משפחת הקורבן ופגיעה באמון הציבור. העותרת טוענת עוד כי הועדה התעלמה מהנסיבות הקשות של ביצוע העבירה - נסיבות מובהקות של עבירת רצח, אותו ביצע המשיב בקור רוח ולאחר תכנון מוקדם, וכי למעשה היה הוא שיזם את הרצח בו הורשע אביו, וזאת על אף שעבירת הרצח הוקלה בסופו של דבר במסגרת הסדר טיעון להריגה. עוד נטען כי המשיב היה היוזם והמבצע הבלעדי גם של העבירות המקדימות לשוד והרצח, ובכלל זה - גניבת כלי הנשק מחיילים

עימם שירת, מאות כדורים, ציוד, סכינים, הוא זה שנהג למקום והוא זה ששותף עם אביו להחלטה שלא להשאיר ראיות ועדים לעבירה, דבר המצביע על מסוכנותו הגבוהה.

העותרת טוענת כי הועדה שגתה כשהפחיתה משמעותית מחומרת מעשיו של המשיב והתייחסה אליהם כעבירה בודדת של אלימות, כשלא נתנה את המשקל הראוי למסוכנות הנשקפת ממנו וקבעה שמסוכנותו נמוכה על אף שנקבע כי מצויה היא בחלק התחתון של הטווח הבינוני. קביעת הועדה, כך טוענת העותרת, אינה מנומקת ואינה נסמכת על גורמי הטיפול האמונים על קביעת המסוכנות. לטענת העותרת, נפלו פגמים מהותיים בהחלטת הועדה, הנוגעים לסוגיות שבליבת המחלוקת. לעניין זה נטען, כי הועדה התעלמה מהתרשמות כל גורמי הטיפול ובפרט מדו"ח האבחון, שם צוין כי למשיב נטייה חשדנית המגבילה את התרומה שהוא מקבל מהטיפול, ולא ניתן לשלול עמדות חברתיות שליליות וקשיים נפשיים שלא קיבלו התרשמות כנה בטיפול. כן התעלמה הועדה מממצאי האבחון המצביעים על קווי אישיות פתולוגיים והתנהגות אימפולסיבית.

עוד טוענת העותרת כי שגתה הועדה כשקבעה שאין למשיב רקע של התנהגות שלילית לאורך תקופת מאסרו, קביעה שאינה מתיישבת עם דו"ח מנהל הכלא. הועדה גם לא דנה כלל בהתאמתה של תוכנית השיקום שהוכנה ברש"א למשיב, כשספק אם התוכנית מתאימה למשיב, אסיר שמסוכנותו הוכחה במעשים ושביהמ"ש מצא לנכון להרחיקו מהחברה למשך 25 שנה ולבסוף היא טוענת שהיה מקום להחיל את הוראות סעיף 10 לחוק, דבר שלא נעשה.

7. המשיב עותר לדחיית העתירה וטוען כי לא נפל בה כל פגם והיא מצויה במתחם הסבירות. תמצית טיעוניו היא כי עפ"י חוות הדעת של שב"ס, אין למשיב עבירות משמעת, להבדיל מחמ"ן שלילי שבעטיו הופסקו חופשותיו, עניין שהסתבר כטעות אשר בוטלה בהחלטת בית המשפט המחוזי בנצרת בעתירה שהוגשה מטעמו של המשיב.

עוד טוען המשיב, כי הוא אינו אמור לשלם מחיר בגין העובדה כי תקופת השליש שלו כה ארוכה, לאחר שעשה כל שמצופה ממנו באופן חיובי, השתלב ועמד בכל תכנית שיקומית טיפולית שהוצעה לו. עפ"י החוק, מדובר בשני שלישים מיתרת המאסר, בלא נקיבת יתרה מינימלית ממנה אין לרדת. לטענת המשיב הוא ריצה כמחצית מחייב בית הסוהר, עת החל בריצוי עונשו בגיל 21 וכיום הוא כמעט בן 40. גם המסוכנות בעניינו המצויה בחלק הנמוך של הטווח הבינוני, נקבעה על סמך נתוני העבר, על יסוד התנהגותו כנער בעיר מגוריו.

המשיב מציין כי מצוי הוא בסיומו של השיקום הפרטני במצב בו אין לשרות בתי הסוהר להציע כלי טיפול נוספים במסגרת המאסר ועל כן, על המשך הטיפול בעניינו להיות מחוץ לכתלי הכלא.

באשר לטענה כי משפחת הקרבן מתנגדת לשחרור מציין המשיב, כי במסגרת תיק הוצאה לפועל, משלם הוא מידי חודש 500 ₪ לזכות פיצויה של בת הקרבן.

שיקול נוסף אותו יש להביא בחשבון, כך לדעת המשיב המתבסס על החלטת הועדה הוא, העברת המסר לאסירים אחרים, לפיו יש לעודד שיתוף פעולה עם הגורמים הטיפוליים.

8. כידוע, הן על פי החוק והן על פי הפסיקה, שחרור על תנאי ממאסר אינו זכות קנויה לאסיר ועליו מוטל הנטל להוכיח כי ראוי הוא לשחרור וכי לא נשקפת ממנו מסוכנות. חומרת העבירות מהווה כמובן שיקול יסודי נדרש במסגרת שיקולי הועדה. בענייננו המדובר ללא ספק בעבירות חמורות ביותר בהן הורשע המשיב, הן עבירת ההריגה שנסיבותיה מצויות ברף העליון של העבירה בה הורשע, והן העבירות הלא מבוטלות שנילוו לה. גם התנהגותו בכלא במהלך תקופת מאסרו, כעולה מדוחות שהוצגו לפני הועדה ולפנינו (למשל - ידיעות 1323545; 1317988; 1347372; 1353183 ועוד), אינה מלמדת על היותו ראוי לשחרור. מטרידה אף העובדה שגם לאחר שעבר הליכי שיקום, מתרשמים גורמי הטיפול מנטיה לנהל רושם ולהציג עצמו באופן חיובי ולא מציאותי (עמ' 4 לדו"ח שב"ס - נספח ו' לעתירה). כן מתרשמים גורמי הטיפול מנטיה לחשדנות וציפייה שלילית מהאחר, דבר שבא לידי ביטוי באבחון, מבחירתו שלא לדבר בפתיחות על עברו, והרושם שהתקבל הוא, כי יתכן והדבר מגביל במידה מסוימת את יכולתו להיתרם מהטיפול. ממצא נוסף שעלה באבחון הוא תפיסה הנובעת מהסביבה בה גדל שכללה עמדות שליליות, מוכנות לעבור על החוק והתנהגות אלימה (עמ' 4 לנספח ו'). לעניין רקע זה ולרמת המעורבות של המשיב בחיי הפשע, לא היה מוכן הוא להתייחס בפתיחות מלאה (עמ' 5). במכלול האמור סבורים הגורמים הטיפולים והאבחוניים בשב"ס, כי נראה שאמנם מסוכנותו של המשיב אכן פחתה עם השנים, ואולם לא ניתן לשלול שעדיין יש מידה של עמדות חברתיות שליליות או קשיים נפשיים שלא קיבלו התייחסות כנה בטיפול (עמ' 5).

בהערכת הסיכונים המקיפה נמצא כי קיימת מסוכנות בינונית אם כי בטווח התחתון שלה, כשקיימים הן גורמים היסטוריים (חוסר יציבות במערכות יחסים, חוסר הסתגלות מוקדם בעיות התנהגות בבית, בבית הספר ובצבא, וניהול אורח חיים שלילי שכלל אלימות ועבירות חוזרות, וכן הפרעת אישיות ועדות לקווי אישיות פתולוגים, חוסר אמון, התנהגות אלימה, אימפולסיביות וחוסר אמפתיה), והן גורמים קליניים (רקע של עמדות שליליות ונורמות עברייניות ברורות, העדר התייחסות בפתיחות למעורבות בחיי הפשע, אימפולסיביות כקו אישיותי) (עמ' 5 לנספח ו').

9. בכל הכבוד הראוי נראה לנו, כי בביצוע עבירות כה חמורות, היה על המשיב להציג הליך טיפולי בעל תוצאות מובהקות יותר והתנהגות ללא רבב, שילמדו על אינן מסוכנותו עת מוחזר הוא לחיק החברה. מסוכנותו העדכנית המצויה עדיין בתחום הבינוני, מלמדת כי אין זה המצב. גם סימני השאלה העולים מחוות דעת גורמי הטיפול מחזקים את הספק הן בדבר היותו של המשיב ראוי לשחרור והן בשאלת מסוכנותו הציבורית.

10. לא ניתן להתעלם אף מהשאלה הנוגעת להתאמת תכנית רש"א לעניינו של המשיב, אשר מחד הוכיח את מסוכנותו בעבירות החמורות מאד שביצע, ומאידך, מאז ובמשך כ- 17 שנה לא היה חלק מהקהילה, לא התמודד עם לחצי היום-יום וקשיי הקיום באופן הדרגתי ומבוקר, ולא נחשף מחדש לחיים האמיתיים.

11. ולבסוף לא נוכל להתעלם גם מעמדת משפחת הקרבן המתנגדת לשחרור המשיב. כשלעצמנו היינו נמנעים מהערת הועדה בדבר אבדן חייו של המנוח וחוסר היכולת להחזיר את גלגל הזמן לאחור. לעניין זה סבורים אנו, כי המדובר במקרה בעל חומרה ונסיבות מיוחדות בו עלול שחרורו של המשיב בשלב זה, לפגוע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט, אכיפת החוק ובהרתעת הרבים, שכן נראה לנו כי נוצר יחס בלתי סביר בין חומרת העבירה, נסיבותיה והעונש שנגזר על המשיב, לבין תקופת המאסר שיישא בפועל אם ישוחרר, על רקע תקופת התנאי הארוכה יחסית שנותרה למשיב לרצות - כ- שבע שנים וחצי. המשיב טען כי אין תקופת מינימום

לשחרור ממנה אין לרדת. אכן זהו המצב החוקי ואולם כידוע במסגרת שיקולי השחרור, משקלם של נתונים אלה מוגבר ככל שיגדל החלק מעונש המאסר שנותר עוד לריצוי (ס' 10 (א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר תשס"א - 2001).

12. ערים אנחנו לכלל לפיו ערכאה זו אינה שמה עצמה במקום וועדת השחרורים, אלא בוחנת את החלטותיה על פי אמות המידה המנהליות. המסקנה המתבקשת היא כי בענייננו אכן נפל פגם מהותי בהחלטת הועדה. החלטתה - במצבו הנוכחי של המשיב - חורגת ממשית ממתחם הסבירות ומצדיקה התערבות ערכאת הערעור משאין כל אפשרות לשחרר בשלב זה את המשיב .

13. העתירה מתקבלת איפוא והחלטת הועדה המורה על שחרורו המוקדם של המשיב בטלה.

עם זאת וככל שבעתיד תפחת רמת המסוכנות וניתן יהיה לקבוע כי עבר את הטיפול המיטבי ההולם את מצבו, לא תהיה מניעה מלשוב ולשקול את שחרורו המוקדם, בתנאים ועפ"י תכנית מתאימה, ככל שיקבעו כאלה.

14. לפי בקשת הצדדים, מתבקשת המזכירות להמציא להם את פסק הדין בדואר.

ניתן היום, י"א תמוז תשע"ו, 17 יולי 2016, בהעדר הצדדים.

שמואל בורנשטיין, שופט

זהבה בוסתן, שופטת

יעקב שפסר, שופט, אב"ד